

dólt, senki többet, / Összegezvén az eredményt!”

A végére hagytam azt, ami a legnagyobb hatást gyakorolta rám a kötet olvasása közben, vagyis az illusztrátor munkáját. Szomorúan kell megjegyezni, hogy bizonyos kiadók hajlamosak másodrangú kérdésként kezelni a verseket dekoráló képek ügyét, ami gyakran vezet bárgyú, gyermekbutító, giccsesen édeskedő illusztrációkhoz, vagyis képi gügyögéshez. Takács Mari ezzel szemben komolyan veszi a gyereke-

ket: úgy fest nekik szeretetteljes és humoros jeleneteket, hogy közben lehetőséget hagy a továbbgondolásra, továbbképzésre. Tehát míg a könyv költői a gyermekek verbális fejlődését szolgálják, addig Takács Mari száz százalékosan teljesíti saját feladatát, ami nem más, mint szélesíteni-szűsíteni a következő generáció vizuális kultúráját.

FINY PETRA

(Csimota Könyvkiadó – Pozsonyi Pagony, Budapest, 2005, 160 oldal, 2590 Ft)

Kultúra

ELIAS CANETTI:

Feljegyzések

Őszintén be kell vallanom, hogy a borító miatt vettem le a művet a polcra a boltban. Magritte festményei közül választani könyvillusztrációt, melyek maguk is a költészet és szimbolizmus rejtélyes szövevényét vagy inkább vásznát adják, már önmagában kedvcsináló elképzelés, gondoltam, miközben a könyv lapjai közé kukkantottam.

A kép és a tartalom sajátosan egymásra rímelő viszonyáról nem is beszélve. A két keménykalapos férfi, akik Magritte szemében nem mások, mint két Átlag Úr, első ránézésre ugyanolyan hétköznapi emberek, mint Canetti. Elképzelhető, hogy ők is egy íróasztal mögött töltik életük nagy részét, és látszólagos eseménytelenségben telnek napjaik. Bár, ha jobban megvizsgáljuk őket, valami különleges attribútummal mégiscsak bírnak. Mindkettejük keménykalapos feje felett egy-egy holdkaréj

lebeg. Talán Artemisz férfi megfelelői ők, akik az erősebbik nem természetességét hivatottak óvni, vagyis a szellemi alkotásért felelősek. A szellemi alkotásért, mely Canetti számára olyan volt, mint a levegővétel.

Fáradhatatlanul vibráló elméje minden olvasmányélményére vagy őt ért ingerre olyan hevesen reagált ugyanis, mint az ecet a süítőporra. Az utókor nagy szerencséjére ezekről a gondolatviharokról gondos „meteorológiai” dokumentáció készült, vagyis Canetti szinte teljes eszmei kincse megtalálható feljegyzésként ebben a munkanaplóban.

A szenvedélyes túlzásairól híres Canetti maga így ír a feljegyzésről mint műfajról: „Az a jó a feljegyzésekben, hogy mentesek minden számításról. Villámgyorsak, annyi idejük sincs, hogy a fej, amelyben megszülettek, megkérdezhetné tőlük, mire is volnának jók tulajdonképpen.” Vagyis a nagy íróalak gondolatai kontrollálatlanul, zabolálatlanul, szinte a penna forgatása nélkül kerültek rögzítésre, és ez a szövegeknek sajátos ízt ad.

Aforisztikus hümmögések keverednek itt mitológikus eszmeftutatókkal, filozofikus mondat-tűzijátékokkal, pszichológizáló személységtérképekkel, dráma- vagy filmötletekkel, regénycsírákkal és versbimbókkal.

Egy-két mondat líraiságát külön kiemelném. Hiszen Canetti varázsa ebben rejlik igazán: egy Nobel-díjas tudós színvonalán ír, egy tanulatlan költő gyermeki érzékenységével. Talán ezért is esünk gyakran kísértésbe a könyv olvasása közben, hogy földre rogyva fejet hajtsunk, majd a porban talált bogárkával önfeledten eljártsszunk. De hogy mire is gondolok valójában, jól illusztrálja ez a néhány mondat: „Az ember összes természetes nyílása mint seb.” Vagy: „Ott a halottak felhőkben élnek tovább, és eső képében termékenyítik meg az asszonyokat.” És ez

is gyönyörű: „A csillagképeket tanácsnak szánták, de senki sem értette meg őket.” De a kedvencem talán ez a rövid a gondolat: „Megtapogatni az eget.”

Canetti feljegyzései tényleg iga-zi kincsek. Hogy ezek a drága portékák az őket megillető helyre kerülnek-e, csakis az olvasó aktivitásán múlik. Hogy hajlandó-e elődeivel – úgy, mint Canetti – állandó szellemi dialógus folytatására, vagy mentális hallgatásával örök csendbe kényszeríti ezt a zseniális író.

FINY PETRA

(Fordította Halasi Zoltán, Európa Könyvkiadó, Budapest, 2006, 376 oldal, 1800 Ft)